

Begäran om förhandsavgörande – Mål C-81/24 [Jenec]ⁱ**Beslut om hänskjutande****Datum för ingivande:**

31 januari 2024

Domstol som begär förhandsavgörande:

Okrajno sodišče v Mariboru (Slovenien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

25 januari 2024

Kärande:

LH

Svarande:

NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR d.d.

[utelämnas]

Begäran om förhandsavgörande av EU-domstolen**Det nationella målets inledande utveckling**

- 1 Käranden ingav en stämningsansökan till Okrajno sodišče v Ljubljani [Distriktsdomstolen i Ljubljana] med yrkande om att svaranden skulle förpliktas dels att ge käranden tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner och grundläggande banktjänster, dels att betala 10 000 euro till käranden som ersättning för den skada som denne hade lidit till följd av svarandens åsidosättande av sin skyldighet att ingå avtal.
- 2 Med anledning av en invändning som svaranden hade framställt i sitt svaromål förklarade Okrajno sodišče v Ljubljani genom beslut av den 20 april 2021 sig sakna territoriell behörighet och angav att det ankom på Okrajno sodišče v Mariboru [Distriktsdomstolen i Maribor] (nedan kallad den hänskjutande domstolen) att avgöra saken. Genom sin inledande inlägga av den 4 april 2022

ⁱ Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

ändrade kändanden punkt 1 i sin stämmningsansökan så att den fick följande lydelse: ”Svaranden är skyldig att inom tio dagar från delgivning av domen öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner i kändandens namn, närmare bestämt i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 181.2 i Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih [lag om betaltjänster, tjänster avseende utgivning av elektroniska pengar och betalsystem] (*Uradni list RS* nr 7/18, 9/18 (i dess rättade lydelse) och 102/20).” I nämnda inläga yrkade kändanden att den hänskjutande domstolen skulle vilandeförklara det nationella målet och hänskjuta en fråga för förhandsavgörande till EU-domstolen.

Saken i det nationella målet

- 3 Av parternas utsagor i målet framgår att omständigheterna i sak såvitt avser punkt 1 i kändandens stämmningsansökan¹ är ostridiga mellan parterna och att det enda som dessa är oense om är huruvida svarandens handlande var rättsenligt eller rättsstridigt. Den slovenska civilprocessrätten grundar sig på en princip om icke-beskrivande enligt vilken det inte är nödvändigt att styrka sakomständigheter som är vitsordade, inte har bestritts eller har bestritts utan motivering; sådana sakomständigheter ska anses styrka.^{2,3} Den hänskjutande domstolen har således fastställt de relevanta sakomständigheterna i rättsligt hänseende och har därför hänskjutit en fråga för förhandsavgörande till EU-domstolen redan i det aktuella skedet av förfarandet (alltså trots att det inte har hållits huvudförhandling i målet och att bevisupptagningen inte har påbörjats).⁴
- 4 Mot bakgrund av ovanstående konstaterar den hänskjutande domstolen att de i rättsligt hänseende relevanta sakomständigheterna är de som beskrivs i det

¹ Att det finns fog för den punkten i stämmningsansökan är en förutsättning för att det ska kunna finnas fog för punkt 2 i samma ansökan.

² Det är inte nödvändigt att styrka sakomständigheter som en part under förfarandet har vitsordat inför domstolen (artikel 214.1 i Zakon o pravdnem postopku [civilprocesslagen] (ZPP), *Uradni list RS* nr 3/07 – officiellt klargjord text, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – förf.domst. avg. 57/09 – förf.domst. avg. 12/10 – förf.domst. avg. 50/10 – förf.domst. avg. 107/10 – förf.domst. avg. 75/12 – förf.domst. avg. 40/13 – förf.domst. avg. 92/13 – förf.domst. avg. 10/14 – förf.domst. avg. 48/15 – förf.domst. avg. 6/17 – förf.domst. avg. 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – förf.domst. avg. 1/22 – förf.domst. avg., och 3/22 – ZDeb.

³ Sakomständigheter som en part inte har bestritt eller har bestritt utan att ange skäl för sitt beskrivande anses vara vitsordade (artikel 214.2 i ZPP).

⁴ Det står de nationella domstolarna fritt att avgöra när de ska hänskjuta frågor för förhandsavgörande. Mot bakgrund av de allmänna (förvisso icke bindande) anvisningar som är tänkta att främja ett mer rationellt utövande av rätten att göra detta, vilken alltså är knuten till en skönsmässig bedömning, bör de nationella domstolarna hänskjuta frågor för förhandsavgörande i det skede av förfarandet där sakomständigheterna till största delen har fastställts (se Boulouis, Darmon och Huglo, *Contentieux communautaire*, s. 24). Ibland är det emellertid tillrådligt att göra hänskjutandet redan tidigare, så att det kan avgöras vilka av sakomständigheterna som skulle kunna vara väsentliga och relevanta för avgörandet av det specifika målet (Hartley, *The Foundations of European Community Law*, s. 294).

följande: Käranden försökte den 22 oktober 2017, vid bensinstationen Petrol i Ljubljana, göra en betalning i sin makas namn genom att överföra 93 euro. Måkan hade ett transaktionskonto hos svaranden. När kassören hade skrivit in kärandens personuppgifter i systemet, blockerade svaranden betalningen. Svaranden skickade ett brev till kärandens maka i hennes egenskap av kund till svaranden och förklarade i detta att svaranden, på grund av politiska händelser och större risker knutna till allmän säkerhet och till den ökade sannolikheten för att bankprodukter skulle missbrukas för finansiering av terrorism eller andra brott, hade vidtagit vissa mer restriktiva åtgärder i syfte att fullgöra sina lagstadgade skyldigheter att förhindra finansiering av terrorism och penningtvätt. Av svarandens interna handlingar framgår att dessa åtgärder bland annat innefattade att svaranden efterlevde begränsningar fastställda av OFAC (Office of Foreign Assets Control). Framför allt rör det sig om svarandens regelverk till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism (nedan kallat penningtvättsregelverket). Enligt detta regelverk ska det före ingåendet av en affärsförbindelse göras en kontroll av alla kunder med avseende på huruvida de finns upptagna på förteckningar avseende restriktiva åtgärder (EU, OFAC, FN, intern förteckning). Om en potentiell kund finns upptagen på en sådan förteckning, är detta liktydigt med ett förbud mot att ingå en affärsförbindelse med denne. Väsentligen liknande krav på beaktande av huruvida en potentiell kund är upptagen på OFAC:s förteckning ställs även i andra av svarandens interna handlingar, närmare bestämt i dess anvisningar för ingående av affärsförbindelser med fysiska personer, dess policyriktlinjer för godkännande av kunder, dess metodbeskrivning i fråga om restriktiva åtgärder och dess uppförandekod. Efter det att det ifrågavarande civilrättsliga förfarandet hade inletts inställde sig käranden – efter att ha tagit del av svaromålet – den 23 mars 2022 personligen vid svarandens kommersiella säte och framförde önskemål om att öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner. En bankanställd tog emot käranden och undersökte den giltiga identitetshandling som denne uppvisade. Den bankanställda förklarade för käranden att ”när systemet fick se kärandens namn tillät det inte att det öppnades ett transaktionskonto” och att det således inte var möjligt att öppna ett sådant konto hos svaranden. Tio dagar efter det att käranden hade ansökt om att få öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner hos svaranden hade käranden inte fått något skriftligt svar från svaranden, trots att käranden hade begärt att få ett sådant svar skickat till sig. Den 23 februari 2015 hade Republiken Sloveniens särskilda statsåklagare avslutat och lagt ned det ärende avseende käranden som gällde de brott för vilka det hade utfärdats ett internationellt meddelande. Käranden har aldrig dömts någonstans i världen för det brott som är orsaken till att käranden är uppförd på OFAC:s förteckning, och det har heller aldrig vidtagits några restriktiva åtgärder av något slag mot käranden vare sig av FN, av EU eller av Republiken Slovenien.

Parternas huvudargument

- 5 Det är stridigt mellan parterna huruvida bestämmelserna i artikel 16.4 i direktiv 2014/92/EU kan tolkas så, att de ger medlemsstaterna möjlighet att genom

nationell lagstiftning tillåta att en bank avslår en konsuments ansökan om öppnande av ett betalkonto med grundläggande funktioner med motiveringen att konsumenten är uppförd på OFAC:s förteckning, trots att konsumenten aldrig har dömts någonstans för det brott som är orsaken till att han eller hon är uppförd på den förteckningen och trots att det aldrig har vidtagits några restriktiva åtgärder av något slag mot konsumenten vare sig av FN, av EU eller av EU-medlemsstater. Tvisten rör således framför allt huruvida ett sådant fall omfattas av bestämmelserna i direktiv (EU) 2015/849 om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Käranden anser att en sådan tolkning vore oförenlig med artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Nationell rätt

- 6 I Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (nedan kallad ZPlaSSIED⁵)⁶ regleras bland annat rättigheter och skyldigheter för användare och leverantörer av betaltjänster såvitt avser tillhandahållandet av betaltjänster, och där anges också regler och villkor för tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner (artikel 1.3 och 1.9).

I artikel 180.1 i ZPlaSSIED föreskrivs ett förbud mot omotiverad särbehandling av konsumenter såvitt avser öppnande av och tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner:

”(1) Konsumenter som är lagligen bosatta i Europeiska unionen och där önskar öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner eller önskar få tillgång till ett sådant konto får inte utsättas för diskriminering från bankens sida, särskilt av skäl som har samband med nationalitet, bosättningsort, kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till en nationell befolkningsgrupp, tillhörighet till en nationell minoritet i ett annat land, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning. Villkoren för öppnande av och tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner får inte på något sätt vara omotiverat diskriminerande.”

I artikel 181 i ZPlaSSIED föreskrivs villkoren för konsumenternas rätt att ha ett betalkonto med grundläggande funktioner (en rätt som motsvaras av en skyldighet för bankerna att ingå avtal) samt de därtill knutna undantagen:

”(1) Samtliga banker som tillhandahåller betalkonton för konsumenter är skyldiga att erbjuda konsumenterna ett betalkonto med grundläggande funktioner.

⁵ *Uradni list RS*, nr 7/18, 9/18 (i dess rättade lydelse) och 102/20.

⁶ Detta är den nationella lagstiftningsakt varigenom Republiken Slovenien med sin nationella rättsordning har införlivat Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 2014, s. 214) (nedan kallat direktiv 2014/92/EU).

...

(3) *Konsumenter som är lagligen bosatta i Europeiska unionen, inbegripet personer som saknar fast adress och asylsökande samt konsumenter som inte beviljas uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas, har rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner hos en bank. Denna rätt föreligger oberoende av konsumentens bosättningsort.*

(4) Bankerna ska organisera förfarandet för öppnande av ett betalkonto med grundläggande funktioner på ett sådant sätt att det inte blir orimligt svårt eller betungande för konsumenterna att utöva denna rätt. En bank ska öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner utan onödigt dröjsmål och senast inom tio arbetsdagar från det att den har mottagit en i alla delar fullständig ansökan från en konsument om öppnande av ett sådant betalkonto.

(5) Fristen enligt föregående punkt gäller även i fall av avslag på en konsuments ansökan om öppnande av ett betalkonto med grundläggande funktioner.

(6) *En bank ska avslå en konsuments ansökan om öppnande av ett betalkonto med grundläggande funktioner om öppnandet av ett sådant konto skulle strida mot bestämmelserna i den lag som reglerar förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. I ett sådant fall ska banken vidta åtgärder i enlighet med den lag som reglerar bekämpande av penningtvätt och finansiering av terrorism.*

...

(8) I de fall som avses i punkterna 6 och 7 i denna artikel ska banken, efter att ha beslutat att avslå en ansökan om öppnande av ett betalkonto med grundläggande funktioner, utan dröjsmål och kostnadsfritt skriftligen underrätta konsumenten om att dennes ansökan har avslagits samt om de konkreta skälen för avslaget, såvida inte detta är förbjudet i kraft av andra bestämmelser.

(9) Vid avslag på en ansökan om öppnande av ett betalkonto med grundläggande funktioner ska banken underrätta konsumenten om möjligheterna att överklaga avslagsbeslutet, om rätten att informera Sloveniens centralbank om avslaget och om rätten att utnyttja den mekanism för tvistlösning utanför domstol som föreskrivs i artikel 286 i denna lag. I underrättelsen ska banken också ange relevanta kontaktuppgifter.”

7 I Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma [lag om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism] (nedan kallad ZPPDFT-2⁷)⁸ anges åtgärder, behöriga organ och förfaranden för upptäckt och

⁷ Uradni list RS nr 48/22.

⁸ Detta är den nationella lagstiftningsakt varigenom Republiken Slovenien med sin nationella rättsordning har införlivat Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller

förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, och det föreskrivs hur det genom inspektioner ska kontrolleras att den lagens bestämmelser följs (artikel 1.1).

I artikel 2.1 i ZPPDFT-2 definieras begreppet ”penningtvätt” såvitt avser den lagen enligt följande:

”Med penningtvätt avses varje handling som berör penningssummor eller tillgångar vilka har erhållits genom brott, inbegripet

- växlingstransaktioner och alla typer av överföringstransaktioner som berör pengar eller andra tillgångar vilka härrör från ett brott, och
- handlingar avsedda att hemlighålla eller dölja den rätta beskaffenheten hos, ursprunget för, belägenheten för, förflyttningen av, förfogandet över eller äganderätten till penningssummor eller andra tillgångar som härrör från ett brott eller att hemlighålla eller dölja eventuella rättigheter som är knutna till sådana penningssummor eller sådana andra tillgångar.”

I artikel 4.1.1 i ZPPDFT-2 stadgas att bankerna är skyldiga att vidta åtgärder för att upptäcka och förhindra penningtvätt:

”Bankerna och deras filialer i andra medlemsstater, filialer till banker i tredjeland och banker i andra medlemsstater som upprättar en filial i Republiken Slovenien ska vidta åtgärder enligt denna lag för att upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism dels innan eller i samband med att de tar emot, lämnar ut, växlar, lånar in eller förfogar över penningssummor eller andra tillgångar eller på annat sätt vidtar handlingar som rör penningssummor eller andra tillgångar, dels när de ingår affärsförbindelser.”

I artikel 17 i ZPPDFT-2 anges åligganden såvitt avser upptäckt och förhindrande av penningtvätt:

”(1) I syfte att upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism ska de ansvariga enheterna inom sin verksamhet fullgöra de åligganden som anges i denna lag och i de författningar som antas med stöd härav.

(2) De åligganden som avses i föregående punkt inbegriper följande:

finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG (EUT L 141, 2015, s. 73), senast ändrat genom kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/758 av den 31 januari 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 med avseende på tekniska tillsynsstandarder som fastställer minimiåtgärder och ytterligare åtgärder som kreditinstitut och finansiella institut ska vidta för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa tredjeländer (EUT L 125, 2019, s. 4) (nedan kallat direktiv 2015/849/EU).

1. Utarbetande av en bedömning av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.
2. Utformande av policyer, kontroller och rutiner för att på ett ändamålsenligt sätt minimera och kontrollera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism.
3. Vidtagande av åtgärder för kundkännedom (nedan kallat kundkartläggning) i enlighet med de metoder och villkor som anges i denna lag.
4. Överlämnande av föreskrivna och begärda upplysningar till och redovisande av dokumentation för [Republiken Sloveniens myndighet för förhindrande av penningtvätt] på grundval av denna lag.
5. Utseende av en företrädare (nedan kallad företrädaren) och suppleanter för företrädaren samt skapande av nödvändiga förutsättningar för deras arbete.
6. Tagande av initiativ för att garantera regelbunden yrkesfortbildning av de anställda samt inrättande av en regelbunden intern kontroll av utvecklingen såvitt avser åliggandena enligt denna lag.
7. Upprättande av en förteckning över indikatorer för identifiering av kunder och transaktioner med avseende på vilka det finns anledning att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism.
8. Ombesörjande av skydd och arkivering av uppgifter samt förande av de register som föreskrivs i denna lag.
9. Genomförande av policyer och rutiner på koncernnivå samt av åtgärder för att upptäcka och förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism inom egna filialer och majoritetskontrollerade dotterbolag i andra medlemsstater och i tredjeland.
10. Fullgörande av andra åligganden och skyldigheter enligt denna lag och författningar som antas med stöd härav.”

I artikel 18 i ZPPDFT-2 anges närmare vad risk för penningtvätt och risk för finansiering av terrorism samt de olika riskbedömningarna innebär:

”(1) Risken för penningtvätt och risken för finansiering av terrorism består i möjligheten, med hänsyn tagen till den geografiska riskfaktorn (stat eller geografiskt område), att en kund utnyttjar det finansiella systemet till penningtvätt eller finansiering av terrorism eller direkt eller indirekt använder en affärsförbindelse, en transaktion, en produkt, en tjänst eller en distributionskanal för att tvätta pengar eller finansiera terrorism.

(2) De ansvariga enheterna ska bedöma risken för en viss grupp eller typ av kunder, affärsförbindelser, transaktioner, produkter, tjänster eller

distributionskanaler och beakta de geografiska riskfaktorerna med avseende på möjligt missbruk syftande till penningtvätt eller finansiering av terrorism.

(3) På grundval av de risker som har identifierats i enlighet med föregående punkt ska varje ansvarig enhet göra en bedömning av den inneboende risken i dess egen affärsverksamhet (riskbedömning för ansvarig enhet).

(4) På grundval av de risker som har identifierats i enlighet med punkterna 2 och 3 i denna artikel ska varje ansvarig enhet göra en riskbedömning i vilken den skattar graden av risk för varje enskild kund såvitt avser penningtvätt och finansiering av terrorism) (riskbedömning för kund).

(5) Ansvariga enheter som har filialer och majoritetskontrollerade dotterbolag i andra medlemsstater och i tredjeland ska också göra en riskbedömning för koncernen och därvid beakta de risker som deras filialer och majoritetskontrollerade dotterbolag liksom koncernen som helhet är utsatta för (riskbedömning för koncern).

(6) Riskbedömningarna och förfarandet för riskbedömning enligt punkterna 2, 3, 4 och 5 i denna artikel ska avspegla särdragen hos den ansvariga enheten och dess affärsverksamhet.

(7) De ansvariga enheterna ska utarbeta riskbedömningar enligt punkterna 2, 3, 4 och 5 i denna artikel i överensstämmelse med de anvisningar som det tillsynsorgan som avses i artikel 152.1 i denna lag utfärdar i kraft av sina befogenheter samt med hänsyn tagen till rapporten om slutsatserna från den nationella riskbedömningen och den övernationella riskbedömningen.

(8) Den ansvariga enheten ska dokumentera de slutsatser som dras i samband med riskbedömningar enligt punkterna 2, 3, 4 och 5 i denna artikel och uppdatera dessa slutsatser minst vartannat år. De dokumenterade slutsatserna ska ställas till förfogande för de behöriga tillsynsorganen enligt artikel 152.1 i denna lag när dessa organ så begär.

(9) Med avseende på samtliga aspekter av mer betydande ändringar i en ansvarig enhets affärsprocesser – såsom införande av en ny produkt, införande av en ny affärsmetod (inbegripet nya distributionskanaler), införande av en ny teknik för nya och befintliga produkter eller organisatoriska förändringar – ska den ansvariga enheten göra en tillräcklig bedömning av hur dessa ändringar påverkar dess utsatthet för risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

(10) Den ansvariga enheten ska göra en riskbedömning enligt föregående punkt innan den genomför en sådan ändring som avses i den punkten och ska mot bakgrund av de slutsatser som den drar vidta tillräckliga åtgärder för att minska risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism.”

I artikel 21 i ZZPPDFT-2 föreskrivs åtgärder för kundkartläggning:

”(1) Såvida inte annat föreskrivs i denna lag ska kundkartläggningen inbegripa följande åtgärder:

1. Fastställande av kundens identitet och kontroll av kundens identitet på grundval av tillförlitliga, oberoende och objektiva källor.
2. Fastställande av vem som är verklig huvudman för kunden [juridisk person].
3. Inhämtande av uppgifter om syftena med och den avsedda arten av affärsförbindelsen eller transaktionen samt andra uppgifter i enlighet med denna lag.
4. Regelbunden och noggrann övervakning av den affärsverksamhet som kunden bedriver hos den ansvariga enheten.

...

(5) När en ansvarig enhet avgör hur omfattande tillämpningen av åtgärder enligt föregående punkt bör vara, ska den åtminstone beakta följande:

- Syftet med ingåendet av affärsförbindelsen och dennas art.
- Resursernas belopp, tillgångarnas värde eller transaktionens omfattning.
- Affärsförbindelsens varaktighet och graden av överensstämmelse mellan affärsverksamheten och syftet med ingåendet av affärsförbindelsen.”

I artikel 22 i ZZPPDFT-2 stadgas att en ansvarig enhet ska genomföra kundkartläggning i samband med att den ingår en affärsförbindelse med en kund.

I artikel 29 i ZZPPDFT-2 anges närmare hur fastställandet och kontrollen av kundens identitet ska gå till:

”(1) Såvitt avser en kund som är fysisk person ... ska den ansvariga enheten fastställa och kontrollera kundens identitet och inhämta uppgifter enligt artikel 150.1.2 i denna lag genom att granska kundens identitetshandling i dennes närvaro. Kan inte samtliga föreskrivna uppgifter inhämtas från denna handling, ska de saknade uppgifterna hämtas från en annan giltig officiell handling som kunden uppvisar eller tillhandahållas direkt av kunden.

...

(3) Om en ansvarig enhet i samband med att den ska fastställa och kontrollera en kunds identitet i enlighet med denna artikel hyser tvivel om riktigheten av de erhållna uppgifterna eller om tillförlitligheten av de handlingar och den övriga affärsdokumentation varifrån uppgifterna har hämtats, ska den ansvariga enheten även kräva ett skriftligt intygande av kunden.”

I artikel 64 i ZZPPDFT-2 fastställs kompletterande åtgärder för fördjupad kundkartläggning:

”(1) En fördjupad kundkartläggning innefattar, utöver de åtgärder som föreskrivs i artikel 21.1 i denna lag, kompletterande åtgärder som med stöd av denna lag ska tillämpas i följande fall:

1. Vid ingående av en förbindelse avseende ett löpande konto med en bank eller ett annat motsvarande kreditinstitut med säte i tredjeland.

2. Vid ingående av en affärsförbindelse eller genomförande av en transaktion enligt artiklarna 22.1.2, 22.1.3 och 23 i denna lag med en kund som är en person i politiskt utsatt ställning i den mening som avses i artikel 66 i denna lag.

3. När förmånstagarna till en livförsäkring eller en livförsäkring knuten till andelar i fonder för kollektiva investeringar och den verkliga huvudmannen för en förmånstagare är personer i politiskt utsatt ställning i den mening som avses i artikel 68 i denna lag.

4. När kunden eller transaktionen har kopplingar till ett tredjeland med förhöjd risk.

(2) Den ansvariga enheten ska genomföra fördjupad kundkartläggning i de fall som anges i föregående punkt, under förutsättning att den

1. finner att kunden, affärsförbindelsen, transaktionen, produkten, tjänsten, landet eller det geografiska området har koppling till en förhöjd risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism i den mening som avses i artikel 19.2 i denna lag, eller

2. konstaterar att det föreligger en förhöjd risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism i den mening som avses i artikel 14.2.2 i denna lag och i den mening som avses i sådana regler som föreskrivs i artikel 14.4 i denna lag.

(3) Vid fastställande av de kunder, affärsförbindelser, transaktioner, produkter, tjänster, distributionskanaler, länder eller geografiska områden som ska anses ha koppling till en förhöjd risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism ska den ansvariga enheten beakta de faktorer i fråga om förhöjd risk som ministern fastställer.

(4) Vid fastställande av åtgärder för fördjupad kundkartläggning ska de ansvariga enheterna beakta anvisningarna från de tillsynsorgan som avses i artikel 152.1 i denna lag rörande riskfaktorer och åtgärder som kan vidtas i dessa fall.”

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

8 I artikel 16.1 i direktiv 2014/92/EU slås fast att medlemsstaterna har en skyldighet att se till att alla kreditinstitut eller ett tillräckligt antal kreditinstitut erbjuder

konsumenter betalkonton med grundläggande funktioner liksom en skyldighet att garantera att samtliga konsumenter inom deras territorium har tillgång till sådana konton. I artikel 16.2 i samma direktiv stadgas därvidlag att medlemsstaterna har en skyldighet att se till att konsumenter som är lagligen bosatta i unionen har rätt att öppna och nyttja ett betalkonto med grundläggande funktioner hos kreditinstitut som är etablerade inom deras territorium. Därigenom garanteras konsumenterna rätten till ett betalkonto med grundläggande funktioner. Det finns emellertid vissa begränsningar i den rätten som har ett legitimt syfte, nämligen att förhindra att sådana konton missbrukas för att tvätta pengar eller finansiera terrorism. Detta är skälet till att medlemsstaterna enligt artikel 16.4 i direktiv 2014/92/EU ska se till att bankerna avslår en ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner i fall där öppnandet av ett sådant konto skulle innebära en överträdelse av bestämmelserna i direktiv 2015/849/EU om förebyggande av penningtvätt och bekämpning av finansiering av terrorism.

- 9 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida öppnandet av ett transaktionskonto åt en kund som är uppförd på OFAC:s förteckning avseende restriktiva åtgärder skulle utgöra en överträdelse av bestämmelserna i direktiv 2015/849/EU om förebyggande av penningtvätt och bekämpning av finansiering av terrorism, särskilt i ett fall där personen aldrig någonstans har blivit föremål för en lagakraftvunnen dom avseende det brott som är orsaken till att han eller hon är uppförd på nämnda förteckning och det heller aldrig har vidtagits några restriktiva åtgärder av något slag mot personen vare sig av den berörda staten, av Europeiska unionen eller av en mellanstatlig organisation som den berörda staten eller Europeiska unionen är medlem i. Syftet med direktiv 2015/849/EU är att förhindra att unionens finansiella system används för penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 1), vilket är skälet till att medlemsstaterna ska säkerställa att penningtvätt och finansiering av terrorism förbjuds (artikel 2). I direktiv 2015/849/EU föreskrivs att bankerna har en skyldighet att i samband med ingåendet av en affärsförbindelse vidta kontrollåtgärder (fastställa kundens identitet, undersöka varifrån medlen kommer och kontrollera uppgifter om affärstransaktionernas syfte och art), men däremot föreskrivs det inte på något sätt att hänsyn i det sammanhanget ska tas till att någon är uppförd på OFAC:s förteckning avseende restriktiva åtgärder. Att en person är uppförd på en sådan förteckning skulle förvisso kunna vara en särskild omständighet som gör det befogat att vara mer vaksam på grund av den förhöjda risken, men däremot är det oklart huruvida en sådan person bör förvägras att öppna ett transaktionskonto. Om öppnandet av ett betalkonto med grundläggande funktioner i en sådan persons namn skulle innebära en överträdelse av direktiv 2015/849/EU, utgör detta ett undantag i enlighet med artikel 16.4 i direktiv 2014/92/EU från rätten att få tillgång till ett sådant betalkonto. Därmed uppkommer frågan huruvida en sådan regel strider mot den rätt att presumeras vara oskyldig som har stadfäst i artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt med tanke på att det i skäl 65 i direktiv 2015/849/EU anges att det direktivet är förenligt med rätten att presumeras vara oskyldig.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 10 Mot bakgrund av det ovan anförda hänskjuter Okrajno sodišče v Mariboru följande frågor till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande:
1. Medger artikel 16.4 i direktiv 2014/92/EU att medlemsstaterna ålägger banker att avslå en konsuments ansökan om erhållande av ett betalkonto med grundläggande funktioner om konsumenten är uppförd på den förteckning som förs av OFAC (Amerikas förenta staters finansministerium, myndigheten för övervakning av utländska medel), med motiveringen att öppnandet av ett sådant konto skulle innebära en överträdelse av bestämmelserna i direktiv 2015/849/EU om förebyggande av penningtvätt och bekämpning av finansiering av terrorism?
  2. Om den första frågan ska besvaras jakande: Föreligger det ett undantag i ett fall där en sådan konsument aldrig har dömts någonstans i världen för det brott som är orsaken till att han eller hon är uppförd på nämnda förteckning och/eller i ett fall där det inte har vidtagits några restriktiva åtgärder av något slag mot konsumenten av den berörda medlemsstaten, av Europeiska unionen eller av en annan mellanstatlig organisation som den berörda medlemsstaten eller Europeiska unionen är medlem i?
  3. Är ett jakande svar på den första frågan oförenligt med artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, där rätten att presumeras vara oskyldig stadfästs?
  4. Är ett nekande svar på den andra frågan oförenligt med artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, där rätten att presumeras vara oskyldig stadfästs?